V 460

Gkl 2

17E BIJLAGE. ARCHIEF EN MUSEUM

Arch. v. d. Rijksinspecteur voor Roerende Monumenten

1930 VERSLAG VAN DE GEMEENTE UTRECHT

DEPARTEMENT OPVOEDING, W. & O. BIBLIOTHEEK

V 460

VERSLAG VAN HET GEMEENTE-ARCHIEF EN HET CENTRAAL MUSEUM TE UTRECHT OVER HET JAAR 1930.

DEPARTEMENT
BIBLIOTHEEK
OPVOEDING, W. & O.

I. ARCHIEF.

Personeel. De chartermeester Mr. J. W. C. van Campen, wiens tijdelijke aanstelling met 1 November afliep, werd gerekend met ingang van dien datum bij besluit van Burgemeester en Wethouders van 10 November in vasten dienst aangesteld.

De staat van het personeel onderging overigens geen wijziging.

Gebouw. In het onderhoud van het archiefgebouw werd van Rijkswege (het gebouw is een rijksgebouw) op de gewone degelijke wijze voorzien.

De met den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen reeds in het vorige jaar aangevangen onderhandelingen om tot de hoog noodige uitbreiding van het voor het gemeente-archief bestemde gedeelte van het gebouw te komen, vooral met het doel om een veiliger bergplaats te verkrijgen voor het nu reeds over veel meer dan een eeuw loopende nieuw-archief der gemeente, dat thans allerminst vrij van brandgevaar geborgen is op de bovenverdieping van het stadhuis, hadden geen merkbaren voortgang. Van den Minister werd althans ondanks herhaald verzoek van de zijde der Gemeente nog geenerlei antwoord op het eerste schrijven dienaangaande ontvangen. Daar de beschikbare ruimte ook voor de thans reeds aanwezige, gestadig aanwassende verzamelingen ten eenenmale onvoldoende is, zoodat voor de berging allerlei noodoplossingen moeten aangegrepen worden, terwijl mede wegens het gebrek aan plaats de overneming van het Rijksarchief in de provincie van de

protocollen der in de stad geresideerd hebbende notarissen over de jaren 1811—1842 nog steeds uitgesteld is moeten worden, is de uitbreiding wel zeer dringend geworden en naar eenigen voortgang dezer aangelegenheid wordt dan ook verlangend uitgezien.

Brandbluschen reddingsmiddelen.

De brandbluschmiddelen werden volgens de bestaande voorschriften in het voor- en najaar door den dienst der brandweer nagezien en beproefd. Gebreken kwamen daarbij niet aan het licht. Ook de reddingsmiddelen werden in volmaakte orde bevonden.

Materieele toestand der verzamelingen.

In het algemeen bevinden zich zoowel het stads-archief als de in bewaring genomen archieven in voortreffelijken staat. Slechts enkele deelen behoefden restauratie. Zij werden met zorg hersteld en voor zoover noodig opnieuw gebonden.

Het restaureeren en binden van de protocollen der notarissen kon dit jaar niet worden voortgezet, daar tengevolge van eenige onverwachte uitgaven de middelen daarvoor niet meer voldoende waren.

Aan de in den topografischen atlas berustende reeks fraaie teekeningen, die Herman Saftleven na den orkaan van 1674 van de ruïnes van den Dom en de St. Pieterskerk vervaardigde, werd ditmaal gelijke zorg besteed als twee jaar geleden aan de kostbare teekeningen van Utrechtsche kerken van Pieter Saenredam. De reeks bestaat uit twintig teekeningen benevens titelplaat en blad met register. Reeds sinds 1682 zijn zij eigendom van de stad, die ze in dat jaar voor f 250.— kocht, maar sedert dien zijn zij, wanneer er kleine beschadigingen aan voorkwamen, niet altijd op zoo volmaakte wijze gerestaureerd als dat tegenwoordig geschiedt, hetgeen op den duur zeer nadeelig voor de teekeningen is te achten. Ik achtte het dan ook gewenscht alle vroeger aan de ach-

terzijde aangebrachte papieren pleisters te doen verwijderen en ze opnieuw met Japansch papier te doen restaureeren. Met dit werk is een aanvang gemaakt, maar eerst in het volgende verslagjaar zal het geheel gereed komen. Intusschen zijn voor alle 22 bladen gelijksoortige passe-partouts als voor de teekeningen van Saenredam gemaakt, waardoor ze beter tegen druk beschermd worden dan opgezet als ze totnutoe waren op vlakke kartons, terwijl het hun tevens de omlijsting geeft, die ze eerst goed tot hun recht doet komen. Ook deze reeks teekeningen is thans uit den atlas gelicht en in drie afzonderlijk ervoor vervaardigde portefeuilles geborgen.

De voor de bibliotheek en de topografische en historische atlassen verkregen nieuwe aanwinsten ondergingen de gebruikelijke verzorging van inbinden, innaaien of opzetten op kartons om vervolgens met de verzamelingen vereenigd te worden.

Voor den topografischen atlas moesten 5 portefeuilles, voor den historischen 1 portefeuille worden bijgemaakt.

Voortgang der werkzaamheden.

Een verzameling stukken, afkomstig van den korporaal van de Vrijwillige jagers der Utrechtsche Hoogeschool J. H. Molkenboer, die aan het archief geschonken werd, werd geordend en gedeeltelijk in het archief van de Compagnie dier jagers, gedeeltelijk in de bibliotheek over Utrecht ingevoegd.

Van de verschillende werkzaamheden, die moeten strekken om de raadpleging der in de bewaarplaats aanwezige archieven te vergemakkelijken, vorderde de index op de registers van transporten en plechten tot 1653, zoodat deze reeks registers thans over de jaren 1570—1653 van een klapper is voorzien.

Aan de nieuwe ordening van den topografischen atlas werd wederom voortgewerkt, terwijl de gewijzigde berging van den historischen

atlas voor zoover dit de kleine portretten betreft, waarvoor, zooals het vorige jaar werd uiteengezet, een berging in ladenkastjes op karton van klein formaat werd ingevoerd, werd voltooid.

Ter voldoening aan een verzoek van den Rijksmuntmeester werd een aantal portefeuilles stukken uit het archief der Rijksmunt onderzocht om na te gaan, of deze inderdaad als archiefstukken moesten worden beschouwd.

De onder mijn toezicht gedane opgravingen op het Domplein, die ten vorigen jare tot zoo merkwaardige uitkomsten hadden geleid, konden tegen de verwachting in dit jaar nog niet worden voortgezet, daar de ter financiering daarvan ingeroepen medewerking van het Rijk nog niet kon worden verkregen. Intusschen heeft de ontcijfering van de gevonden inscripties, waaraan professor dr. C. W. Vollgraff alhier zich maandenlang gewijd heeft, tot de verrassende wetenschap geleid, dat de Romeinsche vestiging, waarvan de opgravingen de onmiskenbare sporen aan het licht hadden gebracht, den naam Albiobola gedragen heeft, welke naam naast dien van Traiectum totnogtoe geheel onbekend was. Ook deze ontdekking heeft opnieuw het groote belang van dit opgravingswerk aangetoond, waarvan de voortzetting thans niet te lang meer vertraagd moge worden.

Gebruik der verzamelingen.

Ten behoeve van den gemeente-dienst werden onderzoekingen ingesteld en rapporten uitgebracht over: den eigendom van verschillende werven; den eigendom van de stoepen voor de perceelen Kromme Nieuwegracht no. 56, Jansveld no. 27 en Bemuurde Weerd Wz. no. 6; de inneming van openbaren grond door stoepen in verband met daarvoor te heffen rechten; de stads kleine schulden no. 247, gaande uit het perceel Predikheerenstraat, hoek Breedstraat, en 279*a*, gaande uit een perceel aan de Otterstraat; den rechtstoe-

stand van den weg Utrecht—Vreeswijk; het recht tot benoeming van den rentmeester van de fundatie van Thomas van Nijkercken; de kadastrale tenaamstelling van de gang tusschen de perceelen Vischmarkt nos. 11 en 13; den onderhoudsplicht ten aanzien van de brug vóór de perceelen Kromme Nieuwegracht nos. 9, 11 en 13; den eigendom van den kelder onder het perceel Potterstraat no. 8; het recht tot afsluiting van het erf vóór de perceelen Oosterkade nos. 6—8; het al of niet bestaan van erfdienstbaarheden op de Mineurslaan; het al of niet bestaan van een erfdienstbaarheid van licht of uitzicht ten behoeve van het gebouw Leeuwenberch en ten laste van het perceel Servaasbolwerk no. 2; het al of niet bestaan van een beplantingsrecht op een strook grond vóór het perceel Gansstraat no. 2 en den naam en ouderdom van de Kroonsteeg.

Talrijk waren ook de inlichtingen, die zoo mondeling als schriftelijk aan particulieren werden verstrekt, terwijl het archief ook geregeld bezocht werd door velen, die persoonlijk onderzoekingen kwamen instellen. De meeste dezer waren als naar gewoonte van genealogischen of heraldischen aard, maar ook tal van andere onderwerpen vormden een punt van onderzoek. De voornaamste daarvan betroffen: de topografie van Utrecht vóór 1200; den ouden Rijnloop ten westen der stad; de geschiedenis van den Domtoren en van den Buurtoren; de kapel van de abdij van St. Servaas; het Minderbroedersklooster; de geschiedenis van den stadskelder; den plattegrond van het kasteel Vredenburg; de geschiedenis van het gebouw Leeuwenberch; de Utrechtsche kapittelen; het armenkerkje in de Buurkerk; de armenkameren van Johan van Goch; de geschiedenis van het Collegium Willebrordi en het Domus Pauperum; het Utrechtsche schildersgilde; het slingeruurwerk van Huygens op den Domtoren; Utrechtsche horlogemakers; de geschiedenis van de Utrechtsche

katoenspinnerij; het gevangeniswezen te Utrecht; de dansepidemie van 1278; middeleeuwsche doodkisten; het planten van meiboomen en het versieren met meitakken te Utrecht; de oudste kameraarsrekening; St. Maarten als patroon van de stad; pogingen tot oprichting van een katholiek seminarie te Utrecht in 1592; oude Utrechtsche gazettes; pamfletten uit den tijd van Leycester; Utrechtsche pamfletten uit den patriottentijd; de tuinarchitectuur van het huis Zijdebalen; den oorsprong van den naam Lepelenburg; den naam Servetstraat; Utrechtsche plateelschilders; den priester Wermbout Buscop; de architektswerkzaamheden van Paulus Moreelse; het overlijden van Francis Bacon te Utrecht; het verblijf van den prins van Tarquini alhier; den schilder Nicolaes Knupfer; den klokkenist E. Kist; de teekeningen van Pieter Saenredam.

Herhaaldelijk werden wederom archiefstukken naar archiefdepots en bibliotheken elders verzonden om aldaar door belanghebbenden te worden geraadpleegd. Wederkeerig werden meermalen door andere archieven ten verzoeke van onderzoekers alhier stukken op het Utrechtsche archief gedeponeerd.

Talrijk waren ook dit jaar weder de afschriften van of uittreksels uit archiefstukken, die op daartoe gedane aanvragen werden verstrekt.

Aan den inhoud van de topografische en historische atlassen werd op de gebruikelijke wijze meerdere bekendheid gegeven door het geregeld tentoonstellen van een aantal teekeningen en prenten daaruit in de historische afdeeling van het Centraal Museum. Achtereenvolgens werden daarvoor uitgekozen reeksen afbeeldingen betreffende de drie oudtijds voornaamste gasthuizen, het St. Barbara en St. Laurens-gasthuis, het St. Bartholomeus-gasthuis en het H. Kruis-gasthuis; de bolwerken Sterkenburg en de Morgenster;

Utrecht en de Belgische opstand; de St. Jacobskerk en de Weerdpoort. Buitendien werd een afzonderlijke tentoonstelling, gewijd aan het gebouw Leeuwenberch in zijn verschillende lotgevallen, bij de ingebruikneming van dit gebouw na zijn restauratie als kerkgebouw van de afdeeling Utrecht van den Nederlandschen Protestantenbond aldaar ingericht, terwijl voorts nog door inzending van gedrukte stukken uit de bibliotheek en platen uit de atlassen deelgenomen werd aan de Vredes- en Volkenbondstentoonstelling te 's-Gravenhage en aan de alhier in het nieuwe Jaarbeursgebouw gehouden banketbakkerij-tentoonstelling.

Aanwinsten en verliezen.

Het aantal in bewaring genomen archieven van te Utrecht gevestigde instellingen vermeerderde met het archief van de Evangelisch Luthersche Gemeente alhier, loopende over de jaren 1613—1925. Het werd in voortreffelijken staat van ordening ontvangen, daar het kort voor de overdracht door een volontaire aan het Rijksarchief alhier beschreven was.

Voorts vielen voor de bibliotheek en de atlassen — buiten de jaarlijks terugkeerende verslagen van lichamen en vereenigingen, nieuwe jaargangen van couranten en andere vervolgwerken, die hieronder niet afzonderlijk vermeld worden — de volgende aanwinsten te boeken.

Ten geschenke ontvangen werden:

eenige stukken afkomstig van den korporaal der Compagnie Vrijwillige jagers der Utrechtsche hoogeschool J. H. Molkenboer, van den heer H. J. Molkenboer te Oldenzaal,

10 overdrukjes van artikelen uit het Jaarboekje van „Oud-Utrecht", 1930, van het bestuur,

C. W. Vollgraff, Romeinsche inscripties uit Utrecht. (Uit: Mede-

deelingen der Kon. Akademie van Wetenschappen, afd. Letterkunde), van den heer prof. Dr. C. W. Vollgraff,

missive van de hoplieden, luitenants, bevelhebbers en krijgslieden van het regiment van den graaf van Bossu liggende te Wijk bij Duurstede aan de burgers van Utrecht, verzoekende de redenen te mogen vernemen van de tegen hen gepleegde vijandelijkheden, 1577, van den heer Jhr. E. W. C. Six te Dordrecht,

Fr. de Witt Huberts, De vrede van Utrecht in gevaar. (Uit: Nieuwe Rotterdamsche Courant),

van den heer Fr. de Witt Huberts te 's-Gravenhage,

G. F. Händel, A grand jubilate composed in the year 1713 for the peace of Utrecht, van den heer G. A. Evers,

Antwoord op eenen naamloozen brief aan het volk van Utrecht (1787), van mevr. L. J. Royaards-Huydecoper te Maarsseveen,

briefwisseling tusschen den korporaal der Compagnie Vrijwillige jagers van de Utrechtsche hoogeschool J. H. Molkenboer en verschillende familieleden tijdens den Belgischen opstand,

van den heer H. J. Molkenboer te Oldenzaal,

(*J. H. Molkenboer*), De dagen van 2 Augustus tot 21 Augustus 1831. (Handschrift), van denzelfde,

J. J. van Oosterzee, Openingsrede van het zilveren krooningsfeest te Utrecht (1874),

van mevr. L. J. Royaards-Huydecoper te Maarsseveen,

A. J. G. v. L. v. D., Bij de onthulling van het standbeeld van graaf Jan van Nassau te Utrecht, van dezelfde,

verzameling stukken betreffende de viering van de inwijding van het nieuwe Academiegebouw en van den Diës natalis der hoogeschool in 1894, van dezelfde,

Feestnummers van het Utrechtsch Nieuwsblad en de Utrechtsche Courant ter gelegenheid van de inhuldiging van H.M. de Koningin in 1898, van de erven van den heer K. A. Grondijs,

akte van verkoop van een grafstede in de Buurkerk aan Adriaen Claesz. van Blanckendael (1618),

van den heer Jhr. E. W. C. Six te Dordrecht,

A. J. P. van den Broek, The institute of anatomy, University of Utrecht, van den heer prof. Dr. A. J. P. van den Broek,

C. D. Cramer, Het nieuwe Utrechtsche Diaconessenhuis. (Uit: Het Ziekenhuis, 1930), van den heer Dr. C. D. Cramer,

Verslag over de oprichting der overdekte zwem- en badinrichting te Utrecht (1918),

van de erven van den heer K. A. Grondijs,

Mededeeling van de Vereeniging van taxateurs, makelaars en bemiddelaars inzake aan- en verkoop van onroerende goederen, gevestigd te Utrecht. 1e—3e jrg., van het bestuur,

eigendomsbewijzen van een huis aan de noordzijde van het Domplein (1634—1808),

van regenten van het Evangelisch-Luthersch Weeshuis,

eigendomsbewijzen van een huis aan de zuidzijde van de Waterstraat No. 30, van ouds genaamd „de Koning van Engeland", (1825—1924), van den heer W. van Beuningen,

aanplakbiljet voor den verkoop van een heerenhuis met grooten tuin aan het Janskerkhof Nz. en de Boothstraat (1897),

van mevr. L. J. Royaards-Huydecoper te Maarsseveen,

A. Schuchert, Zu Antonis Blocklandt van Montfoort. (Uit: Oud-Holland, 1930),

van den heer A. Schuchert te Bingen a/R.,

Verslag van de commissie tot aanbieding van een huldeblijk

aan prof. Donders bij zijn 25-jarig jubileum als hoogleeraar (1872), van mevr. L. J. Royaards-Huydecoper te Maarsseveen,

G. H. Lamers, Bernard Ter Haar (1881), van dezelfde,

J. Roulez, Notice biographique sur P. G. van Heusde (1841), van dezelfde,

Groote serenade, den borgemeester Mr. N. P. J. Kien aangeboden, bij gelegenheid van ZijnEd.Achtb. 25-jarig feest van de waarneming dezer betrekking (1864), van dezelfde,

Berigt aangaande het leven en de wetenschappelijke verdiensten van wijlen den hoogleeraar Gerrit Moll (1838), van dezelfde,

Levensberigt aangaande wijlen den rustenden hoogleeraar Gabriel van Oordt (1837), van dezelfde,

G. Moll, Iets betreffende wijlen den hoogleeraar Jean Henri Pareau (1833), van dezelfde,

verzameling stukken betreffende professor H. Royaards (1777—1825), van dezelfde,

L. v. d. B., Bij den dood van Z. D. H. Mgr. H. van de Wetering. (Uit: Zondagsblad van De Tijd en de Amstelbode. 1929), van den heer H. J. Schouten te Amsterdam,

Bespreking en voorstellen in verband met het ontwerp bepalingen in de bouwverordening omtrent kleine woningwijken, aangeboden door de patroonsvereeniging „Plichtsbesef" (c. 1910), van mevr. L. J. Royaards-Huydecoper te Maarsseveen,

C. Hoitsema, Nabetrachtingen over het rapport van de raadscommissie tot het instellen van een onderzoek inzake het beheer van den gemeentelijken woningbouw nabij het Ondiep te Utrecht, van den heer Mr. H. Waller,

(Reclamebrochure voor het) Gemeentelijk Electriciteitsbedrijf Utrecht (1912), van de Universiteitsbibliotheek,

K. Heeringa, De oorsprong van het Utrechtsche grachtbeeld. (Uit: Verslag Prov. Utr. Genootschap. 1930),

van den heer Dr. K. Heeringa,

verzameling reglementen van Utrechtsche vereenigingen en instellingen (1844—1919). (25 stuks),

van mevr. L. J. Royaards-Huydecoper te Maarsseveen,

A. J. van der Weyde, Geneeskundigen als veeartsen. (Uit: Nederl. Tijdschrift voor Geneeskunde. 1930),

van den heer Dr. A. J. van der Weyde,

G. J. D. Mounier, Wat wij wenschen in zake de bestrijding der openbare oneerbaarheid te Utrecht,

van de erven van den heer K. A. Grondijs,

adres aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal, ingediend door den Senaat der Rijks-Universiteit, betreffende de voorgestelde wijzigingen van de wet tot regeling van het Hooger Onderwijs (1878),

van mevr. L. J. Royaards-Huydecoper te Maarsseveen,

Series lectionum. 1889/90,

van den heer prof. Dr. A. A. Nijland,

Bijdragen van het Instituut voor middeleeuwsche geschiedenis der Rijks-Universiteit van Utrecht:

XV. *J. G. Avis*, De directe belastingen in het Sticht Utrecht aan deze zijde van de IJsel tot 1528,

van het Instituut voor middeleeuwsche geschiedenis,

bewijs van inschrijving als student. (c. 1820). (Oningevuld),

van mevr. L. J. Royaards-Huydecoper te Maarsseveen,

promotiebul. (c. 1820). (Oningevuld), van dezelfde,

diploma, uitgereikt door den Academischen Senaat aan de studenten in de medicijnen, die zich in 1823 verdienstelijk hebben gemaakt met de verzorging der lijders aan de cholera. (Oningevuld), van dezelfde,

E. W. van Dam van Isselt, Aan het letterkundig gezelschap Utile Dulci. (1836), van dezelfde,

(Programma van het) Groenentooneel. 1888, van dezelfde,

Groenenboekje. 1899, van den heer Mr. H. Waller,

Vrije arbeid. Geïllustreerd studenten-maandblad. I No. 4, 5, 9 en 11, II No. 1 (1881/82), van de Universiteits-bibliotheek,

D. de Groot, Bezwaren tegen de mededeelingen en opmerkingen van den heer J. E. Fischer, directeur der gemeentelijke H. B. S. met 3-jarigen cursus alhier, naar aanleiding der discussies in de zitting van den gemeenteraad op 29 October 1896,

van de erven van den heer K. A. Grondijs,

Leerplan (van de) Middelbare technische school voor de bouwkunde te Utrecht. 1e en 2e druk,

van den heer Mr. H. Waller,

De toekomst van den Middelbaar-technicus,

van de Universiteits-bibliotheek,

P. Lijdsman, Het technisch onderwijs aan de Middelbare technische school te Utrecht. (Uit: Centraalblad der bouwbedrijven),

van dezelfde,

P. T. A. Swillens, Om Mozart's verblijf in Holland. (1766). (Uit: Oude Kunst, 1930), van den heer P. T. A. Swillens,

P. T. A. Swillens, De Utrechtsche beiaardiers. (Uit: Onze Torenmuziek. Jaarboekje No. 7), van denzelfde,

verzameling programma's van concerten van Utrechtsche muziek- en zangvereenigingen, 1852—1917, (28 stuks),

van mevr. L. J. Royaards-Huydecoper te Maarsseveen,

F. C. de Vries, Vredes-pogingen tusschen de Oud-Bisschoppelijke Clerezie van Utrecht en Rome,

van de Universiteits-bibliotheek te Groningen,

Berigt eener negotiatie, groot een honderd duizend guldens, gedaan wordende door Kerkvoogden der Nederduitsche Hervormde gemeente te Utrecht, ten behoeve derzelve gemeente, tot bestrijding der kosten voor de Domkerk te Utrecht. (1825),

van mevr. L. J. Royaards-Huydecoper te Maarsseveen,

Programma voor den inwijdingsdienst van het oude gasthuis Leeuwenbergh tot kerkgebouw van de afd. Utrecht van den Nederl. Protestantenbond, van het bestuur,

Verzameling reglementen der Evangelisch Luthersche Gemeente te Utrecht. (1929), van den kerkeraad,

C. H. D. Grimes, The early story of the English church at Utrecht, van mejuffrouw Norwood,

Werken uitgegeven door het Historisch Genootschap:

Chr. S. Dessing, Bescheiden aangaande de hervorming der tucht in de abdij van Egmond in de 15e eeuw, van het bestuur,

Bijdragen en mededeelingen van het Historisch Genootschap. LI, van hetzelfde,

P. T. A. Swillens, Het ontstaan van een stadsorkest. (Het U. S. O). (Uit: Caecilia en Het Muziek-college), van den heer P. T. A. Swillens,

Provó-Kluit, Lierzang uitgesproken ter eerste zamenkomste der leden van het Utrechtsch departement der Maatschappij tot nut van 't algemeen in hunne nieuwe vergaderzaal (1809),

van mevr. L. J. Royaards-Huydecoper te Maarsseveen,

Feestzang ter gelegenheid van het tienjarig bestaan der Vereeniging Nuttige kennis. (1859), van dezelfde,

Tarieflijst voor de Utrechtsche Raadskelder, van den heer P. Hendrix,

Ten algemeenen nutte. (Reclame-brochure voor het N.V. Huis aan de Oudegracht), van de directie,

R. van Royen, Beschrijving van de doop-, trouw-, begraafboeken, overlijdensregisters, enz. in de provincie Utrecht, dateerende van voor de invoering van den burgerlijken stand,

van den Rijksarchivaris in Utrecht,

A. le Cosquino de Bussy, Catalogus van de rechterlijke archieven (1811—1838) en van de Notarieele archieven (1811—1842),

van denzelfde,

C. H. de Jonge, Het Centraal Museum te Utrecht. (Uit: Toerisme. 1930), van Jkvr. Dr. C. H. de Jonge,

J. Lauweriks, Een nieuwe aanwinst in het Centraal Museum te Utrecht. Een groote collectie grès-cérame van Dr. J. Mendes da Costa. (Uit: Op de Hoogte. 1930),

van den heer J. M. Lauweriks,

W. J. A. Visser, De middeleeuwsche paramenten uit Deventer. Een historische en kunsthistorische bijdrage. (Uit: Het Gildeboek 1930), van den heer W. J. A. Visser,

Catalogus der schilderijen en aquarellen behoorende tot de nalatenschap van den heer L. Warendorf,

van den heer C. J. Simons,

Gids voor de deelnemers aan den algemeenen schietwedstrijd ter viering van het 15-jarig bestaan van de Utrechtsche Studenten-Vereeniging tot Vrijwillige oefening in den wapenhandel. 1881,

van mevr. L. J. Royaards-Huydecoper te Maarsseveen,

programma en beschrijving van de uitvoeringen van de Utrechtsche Carrousel-Societeit in 1877 en 1888 (2 stuks), van dezelfde,

(Programma van het) Muziekfeest der Maatschappij tot bevordering der toonkunst te Utrecht. 1884, van dezelfde,

(Programma van de) Buitengewone ledenvergadering met genoodigden ter herdenking van het 50-jarig bestaan (van de) Commissie

tot verstrekking hoofdzakelijk van kleeding en dekking,
van den heer A. Brom Jr.,

Programma voor de Jeugdweek van 5 tot 18 Sept. 1930,
van het comité,

Authentieke presentielijst der oud-leden van de Jager-Compagnie der Utrechtsche Studenten in 1815, bij gelegenheid van hun 25-jarig herinneringsfeest in 1840,
van mevr. L. J. Royaards-Huydecoper te Maarsseveen,

verzameling stukken (uitnoodigingen, menu's, verslagen enz.) betreffende verschillende reunies der Vrijwillige jagers van de Utrechtsche hoogeschool,
van den heer H. J. Molkenboer te Oldenzaal,

Feestnummer der Vox Studiosorum. Uitgegeven ter gelegenheid van het 51ste lustrum der Utrechtsche universiteit,
van de Universiteits-bibliotheek,

visitekaartjes van drie-en-veertig deelnemers aan de maskerade der studenten in 1896, van den heer Mr. H. Waller,

Catalogus der tentoonstelling van honden, georganiseerd door de Nederlandsche jachtvereeniging „Nimrod", in het Park Tivoli te Utrecht. 1875,
van mevr. L. J. Royaards-Huydecoper te Maarsseveen,

(Catalogus van de) Tentoonstelling Corpsmuseum ter eere van de Kompagnie Vrijwillige Jagers der Utrechtsche Hoogeschool van 1830 en Coers' Liederbeweging, van het comité,

reglement en inschrijvingsbiljet voor de internationale tentoonstelling van banketbakkerij en aanverwante artikelen,
van het comité,

Officieele catalogus voor de groote voorjaarsbloemententoonstelling, van het comité,

Internationale tentoonstelling van Gemeentelijke openbare werken te Utrecht. 1930, van het comité,

Prospectus en catalogus der vakwedstrijden, te houden op de internationale tentoonstelling van banketbakkerij, kokerij en aanverwante vakken, van het comité,

Utrechtse Maendaegse Courant. 3 April 1690 no. 27,
van de dames Brouwer te Leek,

5 overdrukjes uit den Provincialen Almanak voor Utrecht. 1930,
van de redactie,

aanplakbiljet van de vrijwillige verkooping van een hofstede, de buitenplaats Wel te Vreede en een huis te Maarssen,
van mevr. L. J. Royaards-Huydecoper te Maarsseveen,

Ter installatie van Jonkheer Mr. J. Huydecoper, ambachtsheer van Oud- en Nieuw-Maarsseveen, lid der Provinciale Staten van Utrecht, als burgemeester van Maarssen, Maarsseveen en Maarssenbroek (1856), van dezelfde,

Inventarissen van Rijks- en andere archieven van rijkswege uitgegeven, voor zoover zij niet afzonderlijk zijn gedrukt. I,
van het Algemeen Rijksarchief te 's-Gravenhage,

W. S. Unger, De archieven der gilden en beurzen (van Middelburg),
van het gemeente-archief te Middelburg,

D. P. M. Graswinckel, De archieven der gasthuizen en fundatiën, gilden, schutterijen en vendels, gedeponeerd bij het oud-archief der gemeente Arnhem, van den Rijksarchivaris in Gelderland te Arnhem,

A. L. Heerma van Voss, De archieven van rechterlijke colleges en alleen rechtsprekende rechters, gefungeerd hebbende op het grondgebied der tegenwoordige provincie Friesland van de invoering der Fransche wetgeving tot 1 October 1838,
van den Rijksarchivaris in Zeeland te Middelburg,

A. L. Heerma van Voss, De archieven van notarissen en fungeerend-notarissen, geresideerd hebbende op het grondgebied der tegenwoordige provincie Friesland van 1 Mei 1809 tot 16 October 1842, van denzelfde,

Joh^a. P. J. Brants, Beschrijving van de klassieke verzameling in het Rijksmuseum van oudheden te Leiden. II. Grieksch vaatwerk, van de directie,

Oudheidkundige mededeelingen uit 's Rijks museum van oudheden te Leiden. Nieuwe reeks. I—X, van de directie,

M. A. Evelein, Gids van het Rijksmuseum G. M. Kam te Nijmegen, van het Ministerie van onderwijs, kunsten en wetenschappen te 's-Gravenhage,

Minke A. de Visser, Toelichtende beschrijving van de verzameling Chineesch en Japansch porselein, Chineesch en Europeesch rood steengoed en aardewerk, aanwezig in het Groningsch Museum, van de directie,

Führer durch das städtische Couven-Museum. (Aachener Rokoko-Museum), van de directie,

Führer durch das Museum der Stadt Ulm, van de directie,

A brief sketch of the Palace Museum Peping, China, van de directie,

Hk. Cohen, Uit den goeden, ouden tijd. Van leerjongen tot meesterapotheker. (Uit: Pharmaceutisch Weekblad. 1930), van den heer Dr. Hk. Cohen te Rotterdam,

L. D. J. Schas, Het geslacht Schas, van den heer L. D. J. Schas te 's-Gravenhage,

A. E. van Giffen, Die Ergebnisse der Warfengrabung. (Uit: Bericht über die Jahrhundertfeier des Archäologischen Instituts), van den heer Dr. A. E. van Giffen te Groningen,

Voorloopige lijst der Nederlandsche monumenten:
IX. De provincie Friesland,

van het Rijksbureau voor de Monumentenzorg te 's-Gravenhage,

A. Schuchert, St. Martin. Die Pfarrkirche zu Bingen in ihrer Geschichte und Kunst,

van den heer A. Schuchert te Bingen a/R.,

plattegrond van het centrum der stad, waarop zijn verwerkt de gegevens van een hoogtekaart van c. 1890 en een reconstructie van den toestand van het Domplein van vóór 1253. Fotografie naar een teekening van *G. C. Labouchere*,

van den heer Dr. G. C. Labouchere,

gezicht op de Stadhuisbrug met het stadhuis en den Domtoren. (1928),

van de drukkerij Albani te 's-Gravenhage,

gezicht op de achterhuizen van de Donkere gaard en den Domtoren (op een reclamebiljet voor Utrecht van de Vereeniging voor vreemdelingenverkeer),

van het bestuur,

gezichten onder de Gaardbrug naar de Maartensbrug en van de Gaardbrug naar het noorden, met de achterhuizen van de Lijnmarkt. (Uit: De Bussy-kalender. 1930),

van den heer Mr. A. le Cosquino de Bussy te Amsterdam,

gezicht in den Donkere gaard bij het Wed (c. 1870),

van de Vereeniging „Oud-Utrecht",

gezicht op het zuidoostelijk gedeelte van het Vredenburg op een marktdag (c. 1900),

van de firma E. A. Blitz & Zn.,

reconstructie van den plattegrond van het Domplein en de daarop aanwezige gebouwen van vóór 1253. Fotografie naar een teekening van *G. C. Labouchere*,

van den heer Dr. G. C. Labouchere,

gezicht op den singel bij de Smeestraat, met het overhaalschuitje (c. 1890),

van den heer Dr. L. P. van Lelyveld,

gezicht in het plantsoen bij Manenburg (c. 1900),
van den heer G. W. P. van Dokkum,
gezicht op het plantsoen bij den ingang der Heerenstraat (c. 1900),
van de firma E. A. van Blitz & Zn.,
gezicht in het plantsoen tusschen Heerenstraat en Hieronymusplein, van dezelfde,
gezicht op het Lucasbolwerk met het Suikerhuis. Fotografie naar een schilderij van *G. Toorenburg* (c. 1770),
van den kunsthandel R. W. P. de Vries te Amsterdam,
situatie van het kasteel Vredenburg, geprojecteerd op den plattegrond van het tegenwoordige plein Vredenburg,
van den heer Ir. W. Terpstra,
gezicht op den aanbouw van het Diaconessenhuis op den hoek van de Bijlhouwerstraat (c. 1900),
van de firma E. A. van Blitz & Zn.,
plattegrond van het Diaconessenhuis. 1911,
van mevr. L. J. Royaards-Huydecoper te Maarsseveen,
gezicht in de sacristie van de voormalige Oudkatholieke kerk van St. Gertrudis, ingericht als museum, van het bestuur,
plattegronden van de kelderverdieping (18e eeuw) en van den beganen grond (1911) van het huis Janskerkhof No. 13,
van mevr. L. M. Royaards-Huydecoper te Maarsseveen,
gezicht op den ingang met een gedeelte van het gebeeldhouwde fronton van perceel Kromme Nieuwegracht No. 22,
van den heer Mr. H. Waller,
gezichten op de voorgevels van de huizen Achter St. Pieter no. 8, Frederik Hendrikstraat no. 124, Janskerkhof no. 25, Mengelberglaan no. 74, Minrebroederstraat no. 23, Nieuwegracht no. 60 en 69*a*, Oudegracht no. 272, Potterstraat no. 2/4, Rijnkade no. 1, Visch-

markt no. 4/5 en Voorstraat no. 1/5 (12 stuks),
van de firma E. A. van Blitz & Zn.,

gezicht op eenige stalgebouwen op het Servaasbolwerk,
van den heer A. van de Pol,

gezichten in de Ingenhouszstraat, van Musschenbroekstraat en Pieter Nieuwlandstraat (3 stuks),
van de firma E. A. van Blitz & Zn.,

gezicht op het Gereformeerde kerkje aan den Daalweg (c. 1920),
van dezelfde,

gezicht op het gebouw van de zwem- en badinrichting aan den Leidschen Rijn (c. 1870),
van de vereeniging „Oud-Utrecht",

situatie van het Stedelijk ziekenhuis en de Rijksklinieken. 1908,
van mevr. L. J. Royaards-Huydecoper te Maarsseveen,

gezichten op het stedelijk café aan het Veemarktplein en in het veilinggebouw van groenten en vruchten,
van de firma E. A. van Blitz & Zn.,

gezicht op den uitgebranden molen De Kat. Penteekening door *C. van Velzel* (c. 1905), van de Vereeniging „Oud Utrecht",

gezicht op het woonhuisje bij den houtzaagmolen De Star aan den Leidschen Rijn, van den heer A. van de Pol,

gezicht op het monument op het graf van Ds. J. Quast Hzn.,
van den heer J. W. Deetman,

gezicht op de Breyerskameren. Potloodteekening door *G. W. P. van Dokkum*, van den heer G. W. P. van Dokkum,

gezicht in den tuin van Tivoli (c. 1870),
van de Vereeniging „Oud-Utrecht",

gezicht op de voorgevels van de gebouwen van het koffiehuis

Buitenlust aan de Maliebaan (c. 1900),
van den heer J. W. Deetman,

afbeeldingen van eenige ontworpen kostuums voor de deelnemers aan de maskerade der studenten in 1881. 19 teekeningen in kleuren door *A. Grolman*,
van mevr. L. J. Royaards-Huydecoper te Maarsseveen,

afbeeldingen van de Transvaalsche deputatie en autoriteiten tijdens de receptie in Tivoli (1884),
van den heer Mr. H. Waller,

94 afbeeldingen van deelnemers aan de maskerade der studenten van 1896, van denzelfde,

afbeelding van de bij de plaatsing van een gedenksteen in den gevel van de nieuwe studenten-societeit aan het Janskerkhof aanwezige groep autoriteiten en genoodigden (1899), van denzelfde,

afbeeldingen van het Algemeen tentoonstellingsbestuur en het Dagelijksch bestuur van de Utrechtsche Provinciale tentoonstelling van kunst, handel en nijverheid in 1910 en gezichten tijdens het bij deze gelegenheid gehouden diner en in de tentoonstellingszalen voor kunst (6 stuks), van den heer G. W. P. van Dokkum,

gezicht in het jaarbeursrestaurant tijdens het diner ter gelegenheid van het 40-jarig bestaan van de zangschool van Cath. van Rennes „Bel Canto" in 1927, van denzelfde,

afbeelding van autoriteiten en bestuur van de Utrechtsche mannenzangvereeniging „Orpheus" tijdens de receptie ter gelegenheid van haar 25-jarig bestaan in 1927,
van de ontbonden vereeniging,

portretten van:
G. W. P. van Dokkum (2 stuks),
van den heer G. W. P. van Dokkum,

Dr. H. Kaajan. (Uit: Jaarboekje der Gereformeerde kerk),
van de redactie,

Dr. W. H. J. Royaards,
van mevr. L. J. Royaards-Huydecoper te Maarsseveen,

G. Serton (Uit: Verslag Kamer van Koophandel en Fabrieken)
van het bestuur,

en C. W. Wagenaar, van den heer G. W. P. van Dokkum.

Aangekocht werden:

J. W. C. van Campen, Albiobola-Utrecht. Het getuigenis der steenen. (Uit: De Zondagscourant van de Maasbode),

P. C. Hooft, Neederlandsche Histoorien, seedert de ooverdraght der Heerschappije van Kaizar Kaarel den Vijfden op Kooning Philips zijnen zoon,

A. Loosjes, Utrecht in beeld. Met 470 afbeeldingen,

Utrecht-Jaarbeurs-nummer van Ons Nederland, officieel orgaan der Alg. Ned. Vereeniging voor Vreemdelingenverkeer, met artikelen over Utrecht,

E. Neurdenburg, Hendrick de Keyser, beeldhouwer en bouwmeester van Amsterdam,

F. Schlie, Ueber Nicolaus Knüpfer und einige seiner Gemälde, besonders über seine „Jagd nach dem Glück" (sog. Contento) in München und Schwerin. Zugleich ein Beitrag zur Elsheimer-Frage,

Feest-uitgave bij het zestigjarig bestaan van het St. Bernulphusgilde. Gedenkboek,

Nieuwe Utregtse almanak na den nieuwen stijl. 1745 (uitgave W. J. Reers),

Den Nieuwen Utrechtschen almanach. 1783 (uitgave D. Kemink en Zoon),

Inventaris van het oud-archief der gemeente Houten (archieven der voormalige gemeenten Houten, Oudwulven en Schonauwen) en der waterschappen Houten, Vechter- en Oudwulverbroek, de Lee- en Rietslooten, Wulven, de Knoest, Groot Vuylcop en de Gemeene Boezem van de Hoonwetering,

Jo. M. Sterck-Proot, Haarlems oudste tijden. Een vroeg middeleeuwsch stadsbeeld,

J. A. J. Temmink, VII eeuwen Zwolsche geschiedenis,

A. Hallema, Het Klaarkampster weeshuis te Franeker van 1597 tot 1897. Een bijdrage tot de geschiedenis der weezenverpleging in Friesland.

Nederland's Patriciaat. 1e—18e jaargang,

F. van Thienen, Das Kostüm der Blütezeit Hollands. 1600—1660,

F. Antal, Zum Problem des niederländischen Manierismus. (Uit: Kritische Berichte zur Kunstgeschichtlichen Literatur. 1928/29),

O. Benesch, Beschreibender Katalog der Handzeichnungen in der graphischen Sammlung Albertina. II. Die Zeichnungen der niederländischen Schulen des XV and XVI Jahrhunderts,

F. Lugt, Les marques de collections de dessins et d'estampes,

N. Schadee, Sententien van het Hof van Holland. 1447/1448.

Van Goor's Handwoordenboeken (Fransch, Duitsch en Engelsch). 6 deelen,

gezicht op de stad uit het westen (van de Pellecussenpoort tot de Ganssteeg). Kopergravure door *Steven van Lamsweerde*. 1657. Met reproductie in pantone-druk,

verzameling van gezichten in de stad en in het dorp Zeist. (c. 1850). 28 stuks op één blad,

verzameling foto's van meerendeels verdwenen stadsbeelden en van openbare en particuliere gebouwen, vervaardigd naar negatieven in bezit van Joh. A. Moesman (274 stuks),

gezichten in de stad en afbeeldingen van verschillende gebouwen. (Uit: Utrecht in woord en beeld, 1930) (171 stuks),

28 prentbriefkaarten met gezichten te Utrecht,

gezichten op de achterhuizen van de Lijnmarkt tusschen Gaardbrug en Maartensbrug (4 stuks) en een aaneensluitende reeks gezichten op de benedenste gedeelten van deze achterhuizen (11 stuks),

3 aaneensluitende gezichten op de benedenste gedeelten van de achterhuizen van den Donkere gaard,

gezichten in de straat Achter den Dom, in de Hardebollenstraat, in de Pauwstraat en in de Jacobijnenstraat (5 stuks),

gezichten in den Donkeregaard, in de Molenstraat en op een huisje aan het Achterom. 3 zwartkrijtteekeningen door *D. van Luyn*,

gezichten op de westzijde van het Domplein bij de Servetstraat, op de Nieuwe kade en op het Wolvenplein (3 stuks),

gezicht op de Weerdpoort met het bolwerk de Morgenster. Teekening in O. I. inkt door *D. Verrijk* (c. 1780),

gezicht op de Weerdbarrière en de Nieuwekade (à rebours) (c. 1850),

afbeelding van een schilderij in het Provinzial-Museum te Bonn, voorstellende Christus aan het kruis; op den achtergrond een stadsgezicht, waarop de Dom van Utrecht, (c. 1500),

gezicht op den Dom uit het noorden. Eerste staat van de bekende ets door Steven van Lamsweerde, met adres van Herman Specht. 1660,

afbeeldingen van acht venstertraceeringen in den Dom en van de ijzeren versierselen aan de deur naar het triforium. 6 teekeningen in kleuren en in potlood (1880),

verzameling van gezichten op en in den Dom en op de daarin geplaatste monumenten. 12 foto's in omslag,

gezicht op den Domtoren. 1905,

gezicht op den noordwesthoek van de kloostergang met den Domtoren. Ets door *H. E. Roodenburg*. 1930,

plattegronden en opstanden van den bestaanden toestand en van een ontworpen plan tot verbouwing van de consistoriekamer en den hoofdingang van de Pieterskerk. 2 penteekeningen door *H. M. Buyen van Weelderen*. (1861),

afbeelding van een reliekschrijn, bevattende eenige relieken van St. Bernulphus. (Reproductie van een bladzijde uit het „Magazijn voor Roomsch Katholijken" van 1835),

afbeelding van het orgel in de Pieterskerk. (c. 1900),

gezicht op het koor der Janskerk,

gezicht op den toren der Buurkerk. (c. 1900),

plattegronden van het zuidwestelijk gedeelte der Buurkerk, ingericht als lokaal tot het geven van godsdienstonderwijs (het zoogenaamde Armenkerkje), vóór en nà de in 1833 aangebrachte wijzigingen (2 stuks),

gezicht op het noordertransept van de Nicolaaskerk met een gedeelte van de kosterswoning. Teekening in kleuren door *G. W. P. van Dokkum*,

gezichten in het gasthuis Leeuwenberch tijdens en na de restauratie. (3 stuks),

gezicht op de kameren van Jan van Goch in de Zakkendragerssteeg,

gezichten in de gewelven onder het stadhuis vóór de inrichting tot raadskelder. (5 stuks),

gezichten in den kelder van het stadhuis onder de 1e afdeeling (2 stuks),

gezicht op den politiepost aan de Tolsteegbrug,

gezichten in de serie kamers in historischen stijl in het Centraal Museum (8 stuks),

gezicht op de achterzijde van het Physisch laboratorium aan de Van Wijckskade,

plattegronden van den beganen grond en de 1e verdieping van de Hoogere burgerschool aan de Van Wijckskade. (c. 1880),

gezicht op den voorgevel van de fundatie van Renswoude,

gezichten op de gebouwencomplexen van het Diaconessenhuis Achter Twijnstraat en in de daartusschen gelegen Diaconessenstraat (3 stuks),

plattegronden van de benedenverdieping van de kazerne der veld-artillerie in het St. Agnesklooster met de achterliggende stalgebouwen en van de zoogenaamde Klaasbarak. (c. 1870),

opstand van den voorgevel van Klein Fresenburch. Penteekening door *N. J. Kamperdijk.* (c. 1860),

afbeeldingen van twee schoorsteenmantels in Louis XVI-stijl in het huis Kromme Nieuwegracht no. 6,

gezichten op het stalgebouw aan den St. Jansdam behoorende bij het huis Janskerkhof no. 12 (3 stuks),

gezicht op de achtergevels van de huizen Choorstraat no. 32—40 en op het benedengedeelte van den achtergevel van perceel no. 10,

gezicht op de voor- en zijgevels van de manufacturenwinkel van H. A. Bosschardt aan de Twijnstraat. (c. 1870),

gezichten op de voorgevels van de huizen Hamburgerstraat no. 24/26, Hardebollenstraat no. 15, aan de zuidzijde van de Neude, Nieuwegracht no. 62/66 en Voorstraat no. 28/30 (5 stuks),

gezicht op de Keizersgracht bij de Lauwerecht met het Zwarte water. Ets door *E. T. v. d. Waereld.* (c. 1910),

gezichten op de achterzijden van de huizen aan de Lauwerecht langs de Vecht bij de Knollenbrug (2 stuks),

gezichten op de boerderij aan het Zwartewater bij den Draaiweg (3 stuks),

gezichten op de voor- en achterzijden van de huisjes tusschen het Zwartewater en de Inundatiekade (4 stuks),

gezichten op de huizen aan den Hoogenoord en den Lagenoord (4 stuks),

gezichten op de huisjes aan het begin van den Daalschen dijk bij den Vleutenscheweg (3 stuks),

gezicht op de huizen aan den Catharijnesingel ten noorden van den Vleutenscheweg,

gezicht op de achterzijde van het huis Vleutenscheweg no. 9,

gezicht in den tuin met den koepel van het buitengoed Oog-in-al. Teekening in kleuren door *F. van Soest.* (c. 1890),

situatie van het terrein tusschen Westerkade en Vaartsche straat, met aanduiding van de ligging van het blok huizen van de 3e Maatschappij tot verbetering van woningen. 1869,

plattegronden, opstanden en doorsneden van de Amaliastichting en van een hulpgebouw dier stichting. (c. 1875) (5 stuks),

plattegronden en doorsneden van en gezichten op en in het Magazijn van tandheelkundige benoodigdheden van de firma G. J. & D. Tholen aan den Jutphaasschen weg (Uit: Bouwkundig weekblad Architectura. 1930) (6 stuks),

plattegronden van verschillende gedeelten van de 1e begraafplaats, met aanwijzingen van de bestemming der graven en van de beplanting. 5 penteekeningen door *C. van Beek.* 1870,

plattegrond, opstand en doorsnede van de woning voor den directeur der begraafplaatsen (c. 1870),

kaart van een terrein ten noorden van den Vossegatschedijk. 1882,

gezicht op de hulpmunt aan den Wittevrouwensingel (1855),

gezichten op de zuiveringsinstallatie van de gasfabriek in 1879 (2 stuks),

gezicht op de hofstede Minsweert. (c. 1900),

gezicht op het huis Maliebaan no. 39 tijdens de slooping,

2 afbeeldingen van de beëediging der schutterij bij fakkellicht op de Neude in 1786. (Reproducties van schilderijen in het Centraal Museum),

verzameling afbeeldingen van maskerades der studenten, van optochten ter gelegenheid van den verjaardag van H.M. de Koningin en van vermakelijkheden op de Utrechtsche kermissen enz., vervaardigd naar fotografische negatieven in bezit van Joh. A. Moesman (78 stuks),

verzameling afbeeldingen van Utrechtsche gebeurtenissen in 1930. (Uit: Utrecht in woord en beeld) (71 stuks),

22 prentbriefkaarten met gezichten in de stad tijdens de lichtweek,

portretten van: Ds. H. H. Barger, J. A. Blanck, predikant (ov. 1789), J. Both, kunstschilder (ov. 1651), prof. Dr. P. H. Damsté, G. W. P. van Dokkum, H. P. Duwaer, musicus (ov. 1907), A. van Everdingen, kunstschilder (ov. 1912), J. A. Fles, leeraar aan 's Rijks kweekschool voor militaire geneeskundigen (ov. 1905), Ch. van Geelen Jr., kunstschilder (ov. 1826), J. P. C. Grolman, kunstschilder (ov. 1927), (2 stuks), R. Hol, muziekdirecteur (ov. 1904), prof. Dr. A. A. W. Hubrecht (ov. 1915), Mgr. J. H. G. Jansen (2 stuks), pastoor Th. J. M. Knuvelder, prof. Dr. B. J. Kouwer, C. Kramm, architect (ov. 1875), een groep leden van het genootschap Kunstliefde (c. 1905),

C. Niellius, Waalsch predikant (ov. 1652), prof. J. J. van Oosterzee (ov. 1817), Th. Rol, oud-katholiek pastoor (ov. 1885), J. van Santen, oud-katholiek aartsbisschop (ov. 1858), A. C. J. Schimmelpenninck van der Oye, landkommandeur der Duitsche orde balie van Utrecht (1868—1877), prof. Dr. D. Simons, L. van Velthuysen, raad van Utrecht (ov. 1685), W. van Velthuysen, secretaris der Staten van Utrecht (ov. 1680), J. F. van der Vlis, kunstschilder (ov. 1906) (2 stuks), prof. P. Wesseling (ov. 1764), Mgr. H. van de Wetering (ov. 1929) (3 stuks), J. C. Wienecke, stempelsnijder aan 's Rijks Munt (2 stuks), oud-deken B. A. de Wit, en E. Zoudenbalch, stichter van het Elisabeths-gasthuis (ov. 1503).

Met de verzamelingen werden vereenigd de volgende stukken, reeds vroeger aan de gemeente toebehoorende:

Gegevens betreffende de loonen en salarissen van het personeel der gemeente Utrecht in 1926—1929,

Statistiek van de financiën van Amsterdam, Rotterdam, 's-Gravenhage en Utrecht. II. Hoofdstuk volksgezondheid en hoofdstuk armenzorg, maatschappelijke steun en voorzorg,

plattegrond van de terreinen tusschen Domplein, Janskerkhof en Neude, met aanwijzing van de aldaar in 1910, 1925, 1928 en 1930 in den grond gevonden oude schoeiingen,

gezichten op een bij de afbraak van het gebouwtje ten zuiden van den Domtoren voor den dag gekomen fundeering van een westelijk bij het voormalige consistorie van den bisschoppelijken officiaal aansluitenden traptoren (3 stuks),

opstanden van de voor- en zijgevels van een plan tot verbouwing van het stadhuis. 6 potloodteekeningen door *F. J. Nieuwenhuis.* (c. 1890),

13 foto's van de officieele ontvangsten van vereenigingen en corporaties door het gemeentebestuur in 1930,

affiche en programma van de Lichtweek Utrecht 10 t/m 17 Sept. 1930,

gezicht in de stand van de Utrechtsche brandweer op de brandweertentoonstelling te Rotterdam,

portretten van de leden van den Gemeenteraad op weg naar de raadzaal. (Overdruk uit de Utrechtsche Courant).

II. MUSEUM.

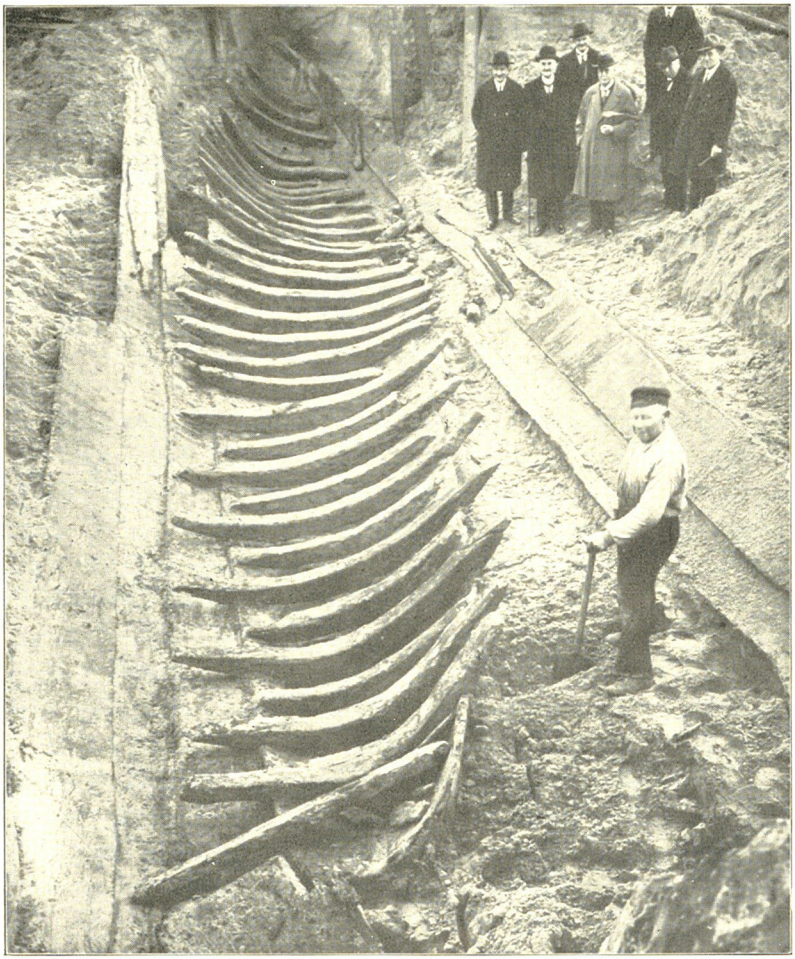
Personeel. Aan den hulp-suppoost A. Boer, die bij uitzondering boven den 65-jarigen leeftijd gehandhaafd was om hem in de gelegenheid te stellen zijn pensioen te verdienen, werd met ingang van 7 September, den datum, waarop hij dit recht op pensioen kon doen gelden, eervol ontslag verleend. In zijn plaats werd aangesteld M. H. Mostert.

Overigens bleef het personeel ongewijzigd.

Gebouw. Het museum-gebouw bevindt zich in uitstekenden staat. Het vereischte niet meer dan de gewone onderhoudswerkzaamheden.

In het plan voor de vernieuwing van de electrische lichtleidingen, waarvan reeds in het vorige verslag melding is gemaakt, werd nog eenige wijziging gebracht, tengevolge waarvan eerst laat in het jaar met de uitvoering een aanvang kon worden gemaakt. De voltooiing der werkzaamheden valt dan ook eerst in het nieuwe jaar.

Materieele toestand der verzamelingen. De materieele toestand der verschillende verzamelingen laat in het algemeen niet te wenschen over. Slechts een drietal schilderijen

HET OUDE SCHIP (7DE TOT 8STE EEUW), GEVONDEN BIJ GRAAFWERK VOOR DEN AANLEG VAN DE VAN HOORNE-KADE.

HET SCHIP, GEHEEL ONTGRAVEN, GEZIEN VAN ACHTER- NAAR VOORSTEVEN.

behoefde dit jaar gerestaureerd te worden. De drieluikvleugel met de voorstelling van de Bespotting van Christus, dien de heer K. F. Hein te Bilthoven ons het vorig jaar in staat gesteld had aan te koopen, werd thans schoongemaakt, van de hier en daar al te uitvoerige retouches ontdaan en opnieuw zorgvuldig bijgewerkt, terwijl van de gelegenheid tevens gebruik werd gemaakt om het paneel te parketteeren. Eveneens schoongemaakt en bijgewerkt werd het schilderij van Hendrick Bloemaert „De apostel Paulus voor koning Agrippa" en ook een werk van C. Hodges, het portret van een lid der familie van Eeghen, onderging een gelijke behandeling. Het was wederom de firma Schuuring & Adama, die deze werkzaamheden met groote zorg verrichtte.

Kleine herstellingen aan museum-voorwerpen werden als gewoonlijk door het personeel uitgevoerd.

Voortzetting der werkzaamheden.

In de inrichting der zalen moest op verschillende punten wijziging worden gebracht. Het toenemend gebrek aan ruimte in het museum, dat zich bij de verkrijging van elke nieuwe aanwinst opnieuw in sterker mate doet gevoelen, was oorzaak dat ten aanzien van de afdeeling Nederlandsche en Romeinsche oudheden, die in hoofdzaak bestaat uit de verzameling van het Provinciaal Utrechtsch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen, een ingrijpende maatregel moest worden genomen. Toen namelijk in het begin van December bij graafwerk voor den aanleg van de van Hoorne-kade de zoo uiterst merkwaardige vondst van een 7e- of 8e-eeuwsch vaartuig van totnogtoe niet aangetroffen constructie werd gedaan, was de eenige mogelijkheid om deze uit archaeologisch oogpunt zoo belangrijke vondst in het museum onder te brengen, dat daarvoor bestemd werd de benedenzaal van den refter, die totnogtoe de

afdeeling Nederlandsche en Romeinsche oudheden gehuisvest had. Geen der andere zalen toch zou het na reconstructie 18 meter lange bij 3½ meter breede schip kunnen bevatten, terwijl de bedoelde zaal met zijn fraai gewelf een bij uitstek geschikte opstelruimte voor het vaartuig zou vormen. Voor de Nederlandsch-Romeinsche afdeeling was echter elders in het museum geen plaats, waarom deze met goedvinden van de directie van het Provinciaal Utrechtsch Genootschap in afwachting van het verkrijgen van een opstelruimte in eenig ander gebouw in depot werd gesteld. De omvangrijke deelen van het schip, waarvan wel het opmerkelijkst zijn de machtige, uit één zwaren eikenstam gekapte kielplaat van 14 meter lengte bij ruim 2 meter breedte, de twee 18 meter lange berghouten en de 36 zware wrangen, werden daarop met alle zorg naar het museum vervoerd en in de ontruimde lokaliteit binnengebracht, waartoe een groote opening in den meterdikken ouden muur moest worden gehakt. Nadat het hout door toepassing van doeltreffende conserveeringsmiddelen weder consistent gemaakt zal zijn, zal het schip hier weder in zijn ouden vorm worden gereconstrueerd, waarvoor gelukkig alle gegevens aanwezig zijn. Naar een goede, liefst in de nabijheid van het museum gelegen opstellingsruimte voor de afdeeling Nederlandsche en Romeinsche oudheden zal thans worden uitgezien.

Ook de afdeeling der moderne kunst moest de gevolgen van gebrek aan ruimte ondervinden, daar zij in verband met een aanbod van den heer Dr. C. J. K. van Aalst te Hoevelaken om een verzameling van ongeveer 70 schilderijen van 17e- en 18e-eeuwsche meesters aan het museum in bruikleen af te staan van 7 tot 5 zalen moest worden samengedrongen om gelegenheid te geven twee aan de afdeeling oude kunst aansluitende zalen voor de te verwachten

collectie in te richten. De ontvangst daarvan valt echter niet meer in het verslagjaar.

Uitbreiding van het museum is thans wel zeer dringend geworden. Immers niet alleen het stedelijk museum, maar ook het Aartsbisschoppelijk Museum wordt door gebrek aan ruimte ernstig in zijn ontwikkeling belemmerd. Het bestuur van dit museum toch zou niets liever willen dan een begin maken met de inrichting van een afdeeling moderne katholiek-religieuse kunst, maar daar ook dit museum over geen enkele reserve-zaal beschikt, zou ook hier alleen uitbreiding van het museum uitkomst kunnen brengen. Tot aanbouw van een nieuwen vleugel zal echter eerst kunnen worden overgegaan, wanneer de gemeente weder de vrije beschikking zal hebben herkregen over het aan het museum grenzende terrein met zijn opstallen, dat thans bij het departement van defensie als militair magazijn in gebruik is. Daarover zijn sedert eenigen tijd met genoemd departement onderhandelingen gaande, die, naar men mag hopen, spoedig tot overeenstemming zullen leiden.

In den loop van het jaar werden twee tentoonstellingen gehouden. De eerste, die in het voorjaar ingericht werd, bestond uit grafisch werk van hedendaagsche Nederlandsche kunstenaars uit het bezit van het Nederlandsch Kunstverbond. Voor de tweede, die tegen Kerstmis geopend werd, kon door een goedgunstige beschikking van Hare Majesteit de Koningin-Moeder over een keur van teekeningen uit de verzameling teekeningen betreffende de provincie Utrecht, berustende op het paleis Soestdijk, worden beschikt. Ruim 100 van de fraaiste teekeningen uit deze verzameling konden zoodoende tentoongesteld worden. Beide tentoonstellingen, maar vooral de laatste, trokken een talrijk en aandachtig publiek.

De werkzaamheden voor den schilderijen-catalogus werden ge-

regeld voortgezet. Tal van onderzoekingen omtrent Utrechtsche meesters en hun werken werden daartoe ingesteld. Ook aan den kaart-catalogus bevattende gegevens omtrent Utrechtsche kunstenaars werd regelmatig voortgewerkt.

Aanwinsten en verliezen.

Was voor de historische afdeeling het opgegraven oude vaartuig de aanwinst, die in belangrijkheid alle andere verre overtrof, een tweede aanwinst van buitengewone beteekenis werd voor de verzameling schilderijen van Utrechtsche meesters verkregen, doordat het gelukte met krachtigen financieelen steun van de Vereeniging „Rembrandt" het voor de verzameling bijzonder belangrijke werk van Jan van Scorel „de Beweening van Christus", waarvan reeds in het vorig verslag melding is gemaakt, aan te koopen. De verwerving van dit prachtige stuk, dat Scorel vermoedelijk voor de St. Jans-kerk te 's-Hertogenbosch schilderde, is daarom van zoo groot belang, omdat bij de verschillende werken, die het museum reeds bezat van dezen grootsten en veelzijdigsten 16e-eeuwschen schilder, die in Utrecht heeft geleefd en gewerkt, er geen was, waarin zich zijn lyrisch-dramatisch talent zoo ten volle openbaart. Eerst thans kan men zeggen, dat het museum een volledig beeld van het werk van den voormaligen grooten stadgenoot aan zijn bezoekers vermag te geven. Dat de Vereeniging „Rembrandt" door haar onbekrompen hulp, — zij stelde een bijdrage van niet minder dan *f* 5000.— en daarenboven nog een renteloos voorschot van *f* 15000.— beschikbaar —, dezen aankoop mogelijk heeft willen maken, stemt tot groote erkentelijkheid en haar bestuur moge daarvoor hier nogmaals openlijk dank worden gezegd.

Behalve dit werk van Jan van Scorel kon ook nog een karakteristiek werk van Anthonie van Blocklant „Jozef voor Pharao" aan-

JAN VAN SCOREL. DE BEWEENING VAN CHRISTUS. 1538.

AANGEKOCHT VOOR HET CENTRAAL MUSEUM MET STEUN VAN DE VEREENIGING „REMBRANDT."

gekocht worden, een zeer heugelijke aanwinst, daar deze bekende Utrechtsche meester nog niet in de verzameling vertegenwoordigd was. Een derde hoogst welkome aanwinst werd voor deze afdeeling verkregen, doordat mevrouw G. J. J. van Zijst-Schmidt Jan van Bijlert's „Marketentster", die het museum reeds sedert een drietal jaren van haar in bruikleen bezat, thans ten geschenke gaf. De schenkster heeft het museum daardoor wederom ten zeerste aan zich verplicht.

De verzameling teekeningen, etsen en gravures van Utrechtsche meesters onderging een aanzienlijke uitbreiding, doordien daarvoor een collectie van 144 gravures van Abraham en zijn zoons Cornelis en Frederik Bloemaert, afkomstig uit de vermaarde verzameling van Frederik August II van Saksen, en voorts nog eenige etsen van Hendrick Goudt en Jan Both en gravures van Roelant Savery en J. van Bronckhorst konden worden aangekocht.

Van de voor de Historische afdeeling verkregen aanwinsten vallen in het bijzonder te vermelden een gegraveerd glas op voet met een Justitia en het wapen der provincie als versiering en vermoedelijk dus afkomstig van het Hof van Utrecht, dat toevallig bij een Haagschen antiquiteiten-handelaar ontdekt werd en van dezen werd aangekocht, en verder een aantal munten, dat nog in de muntverzameling ontbrak en waarop op een muntenveiling te Amsterdam de hand kon worden gelegd.

Ook de afdeeling moderne kunst had eenige aanwinsten te boeken, die afzonderlijke vermelding verdienen. Uit de voormalige collectie-Warendorf kon namelijk voor een zeer billijken prijs Jan Toorop's „Binnenzeilende schepen bij Veere" van de erfgenamen worden overgenomen, welk stuk als bruikleen van den heer L. Warendorf verschillende jaren de verzameling van het museum versierd had,

terwijl uit den kunsthandel Huinck de belangrijke teekening „Anarchisme" van denzelfden meester kon worden aangekocht.

De verdere talrijke aanwinsten vindt men in de hier volgende volledige lijst vermeld.

Ten geschenke ontvangen werden:

een schilderij van *Jan van Bijlert*, „Marketentster", (c. 1650),
van mevrouw G. J. J. van Zijst-Schmidt,

acht silhouetten in Oost-Indische inkt, portretten van leden der familie van Hengst, (19de eeuw),
van den heer J. F. H. Heidenrijk als executeur-testamentair van mevrouw J. Fr. Vrancken-Van Hengst te Rotterdam,

twee schilderijen van *Jan Verheyen*, portretten van Johannes Rijnbout en van zijn vrouw G. M. Rijnbout-de Klein, (1845),
van den heer J. A. Rijnbout,

een bronzen plaquette met het portret van C. A. Galesloot, directeur van de Utrechtsche mannenzangvereeniging „Orpheus", geboetseerd door *J. C. Wienecke*, (1912),
van het bestuur der opgeheven mannenzangvereeniging „Orpheus",

twee aardewerk borden met afbeeldingen van de Weerdpoort en den Dom (19de eeuw), van den heer C. W. Wagenaar,

een houten maatstok van twee Utrechtsche voet (1677),
van den heer E. Tulp,

twee bijbels uit de St. Jacobs-kerk, afkomstig van de Compagnie de Pekstokken en van het Gruttersgild, (1775 en 1782),
van den heer C. W. Wagenaar,

een gevest en een fragment van het lemmet van een zwaard (17de eeuw), van den heer J. Eyndhoven te Vreeswijk,

voormalige kleeding van een weesjongen en een weesmeisje van het

Diaconieweeshuis (19de eeuw), van regenten van het Diaconieweeshuis,
een zwart vilten hoed, afkomstig van den stadsbeambtgroefbidder W. J. Oudegeest, (1866), van de familie Oudegeest,
een vaandel met lauwerkransen en prijspenningen der mannenzangvereeniging „Orpheus" (1912),
van het bestuur der opgeheven vereeniging,
een vaandel met prijspenningen van de schuttersvereeniging „De Eendracht" (19de eeuw),
van het bestuur der vereeniging,
een vaandel van de wielrijdersvereeniging „De Meeuw" (1889),
van den heer Dr. H. Waller,
een mantel van bruine ripszijde (c. 1885),
van mej. L. C. A. de Mooy te Nijmegen,
een parasol van groene zijde (c. 1865),
van jonkvrouwe M. du Tour te Lausanne,
een collier van kralen (19de eeuw), van dezelfde,
een bronzen bel (1689), van den heer H. Botterweg.

Aangekocht werden:
een schilderij van *Jan van Scorel*, „De Beweening van Christus", (c. 1538),
een schilderij van *Anthonie van Blocklant*, „Jozef voor Pharao", (3de kwart 16de eeuw),
een schilderij van *G. G. van Haanen*, „Markt bij avond", (3de kwart 19de eeuw),
een schilderij van *Jan Toorop*, „Binnenzeilende schepen bij Veere", (1907),
twee teekeningen van *J. Versteegh*, „Landschappen", (18de eeuw),
een teekening van *Jan Toorop*, „Anarchisme", (c. 1890),
4 gravures van *Abraham*, 68 van *Cornelis* en 72 van *Frederik Bloemaert* (eind 16de en 17de eeuw),

een gravure naar *Abraham Bloemaert*, „Doedelzakspeler", (17de eeuw),

twee etsen van *Hendrick Goudt*, „Tobias" en „Ceres", (17de eeuw),

twee gravures van *R. Savery*, „Boschlandschappen", (17de eeuw),

een gravure van *J. van Bronckhorst* naar *C. van Poelenburch*, „de Boog van Marius", (17de eeuw),

drie etsen van *J. Both*, „Ponte Molle" en 2 landschappen, (17de eeuw),

twee gravures naar schilderijen van *Cornelis van Poelenburch* door *Le Bas*, „Landschappen", (17de eeuw),

een ets van *A. Ph. Derkzen van Angeren*, „Schepen in de haven",

een ets van *Anton Pieck*, „Oude Polka",

een litho van *D. van Gelder*, „Cactus",

een glas op voet, waarop het wapen van 't Sticht en de voorstelling der Gerechtigheid, (18de eeuw),

de navolgende te Wijk bij Duurstede en Utrecht geslagen munten: denarie van Lodewijk de Vrome (814—840), denarie van bisschop Bernulf (c. 1030); denarie van bisschop Burchard (c. 1110); denarie van bisschop Herman van Hoorn (c. 1150); halve Nederlandsche ducaton van 1662; Nederlandsche ducaton van 1666; dubbele Nederlandsche ducaat van 1690; Nederlandsche rijder van 1750; Nederlandsche ducaton van 1768;

een geweven vloerkleedje, ontworpen en uitgevoerd door Fr. Geuer, (1930).

Met de verzamelingen werden vereenigd de volgende reeds aan de gemeente toebehoorende voorwerpen:

een marmeren schoorsteenmantel met houten boezem, afkomstig uit het huis „Het IJzeren Hek" aan de Breedstraat, (c. 1740),

een puibalk, gevonden in een der kelders van het stadhuis bij het inrichten van den raadskelder, (c. 1640),

een romaansche zuil en een romaansch teerlingkapiteel, aangetroffen bij de restauratie van de doorgang van den Domtoren (11de eeuw),

een fragment van een zandsteenen beeldje, gevonden bij de opgravingen op het Domplein (15de eeuw),

een fragment van een steenen vrouwenkopje, opgegraven in de Teelingstraat, (c. 1400),

een steen ter herinnering aan de pomp der vrijwoningen van het Leeuwenberchsgasthuis (1776),

zes uit stukken en scherven weder ineengezette middeleeuwsche aarden potten, een verzameling Romeinsche en middeleeuwsche scherven, verschillende tegulae, een houten paal, behoorende bij een Romeinsche waterput, twee houten ronde schijven, twee ijzeren hoepels en eenige kleine ijzeren voorwerpen als bouten, haken enz., alles gevonden bij de opgravingen op het Domplein in 1929.

In bruikleen werden ontvangen:

een drieluik, Noord-Nederlandsche school, „Hl. Familie", (c. 1550), van den heer E. M. Jaarsma te Hilversum,

een schilderij, toegeschreven aan *Mabuse*, „Madonna met Kind", (1ste helft 16de eeuw), van den heer J. H. Gosschalk te 's-Gravenhage,

een schilderij, Noord-Nederlandsche school, „Abraham's offer", (16de eeuw), van den heer Ir. L. B. Huygen te Amersfoort,

een schilderij, toegeschreven aan *Anthonie van Blocklant*, voorstellende het gezin van het eerste menschenpaar, (3de kwart 16de eeuw), van den heer J. Blitz te Rotterdam,

een schilderij van *Gilles d'Hondecoeter*, „Boschlandschap", (2de kwart 17de eeuw), van den heer J. H. Gosschalk te 's-Gravenhage,

een schilderij, toegeschreven aan *Nicolaes Knupfer*, „Orpheus spelende voor de dieren", (midden 17de eeuw), van denzelfde,

een schilderij van *Michiel Simons*, Vruchtenstilleven, (2de helft 17de eeuw), van den heer Dr. H. van der Vuurst de Vries,

een schilderij, *Noord-Nederlandsche school*, „Tobias en de visch", (17de eeuw), van den heer Ir. L. B. Huygen te Amersfoort,

een schilderij van *Klaes Molenaer*, „Winterlandschap", (17de eeuw), van baronesse H. Schimmelpenninck van der Oye-Huyssen van Kattendyke te Doorn,

een schilderij van *Abraham de Pape*, „Lezende vrouw aan 't venster", (17de eeuw), van dezelfde,

twee schilderijen van *Isaak Walraven*, „Spelende kinderen", (1748), van dezelfde,

een schilderij, *Nederlandsche school*, portret van baronesse Van Nagell, geb. gravin Bentinck, (c. 1835), van dezelfde,

een schilderij, *Nederlandsche school*, portret van gravin Van Rechteren, geb. Bentinck, (c. 1835), van dezelfde,

een schilderij van *Andreas Schelfhout*, „Binnenplaats", (1ste helft 19de eeuw), van dezelfde,

een pastel van *Lower*, portret van gravin Van Reede van Ginkel, (19de eeuw), van dezelfde,

een porceleinen bonbonnière op schotel met de afbeelding van het Suikerhuis op het Lucas-bolwerk, (19de eeuw),

van den heer J. J. van Oordt tot Bunschoten te Velp,

een neteldoekschen kinderjurk (c. 1855), twee neteldoeksche doopjurken (c. 1840), een neteldoeksche capuchon (c. 1840), een strook geruit zijden lint (19de eeuw), een strook schotsch geruit

zijden lint (19de eeuw) en een strook gebloemd zijden lint (19de eeuw),
van mevrouw Van der Aa-Boissevain te Bilthoven,
een spiegel in gebeeldhouwde vergulde lijst (c. 1740) en twee ladenkasten van Japansch lakwerk (18de eeuw),
van baronesse H. Schimmelpenninck van der Oye-Huyssen van Kattendyke te Doorn,
twee notenhouten leunstoelen bekleed met fluweel (c. 1700) en twee notenhouten leunstoelen bekleed met petit point (c. 1700),
van Mr. A. baron Schimmelpenninck van der Oye te Doorn,
een penning naar aanleiding van de onthulling van het standbeeld van Jheronimus Bosch te 's-Hertogenbosch (1930),
van jonkvrouwe Dr. C. H. de Jonge,
een verzameling moderne penningen (6 stuks) (20ste eeuw),
van den heer Jan Lauweriks,
en ten slotte voor de wisselverzameling van hedendaagsche kunst de navolgende schilderijen, teekeningen en beeldhouwwerken:
J. Bosboom, Markt te Rouen,
van de N.V. Kunsthandel Huinck & Scherjon te Amsterdam,
G. H. Breitner, Hartjesdag,
van den heer W. C. A. Huinck te Amsterdam,
R. Bremmer, Landschap,
van den heer W. Scherjon te Amsterdam,
W. Degouve de Nuncques, Sneeuwlandschap bij Edam,
van den heer W. C. A. Huinck te Amsterdam
H. J. Haverman, Moeder en kind,
van de N. V. Kunsthandel Huinck & Scherjon te Amsterdam,
Isaac Israels, Militaire begrafenis, van dezelfde,

E. Karsen, Boerenhuis, van den heer A. Oosthoek,
B. B. van der Leck, Geometrisch figuur,
van mevrouw H. S. Frenkel,
R. Martinez, Stilleven,
van den heer W. C. A. Huinck te Amsterdam,
R. Martinez, Bloemenstilleven, van denzelfde,
N. van der Nat, Zwarte schapen, van denzelfde,
Willem Oepts, Schaatsenrijders,
van het Nederlandsch Kunstverbond,
Suze Robertson, Stilleven, van mevrouw H. S. Frenkel,
Ch. Rochussen, De dood van schout bij nacht Krul,
van de N.V. Kunsthandel Huinck & Scherjon te Amsterdam,
W. Roelofs, Rotsen,
van den heer W. C. A. Huinck te Amsterdam,
Th. v. Rijsselberghe, Oliviers à Cagnes,
van de N.V. Kunsthandel Huinck & Scherjon te Amsterdam.
Jan Sluyters, Zittend meisje,
van den heer Dr. H. van der Vuurst de Vries,
Jan Sluyters, Naaktfiguur, van denzelfde,
Jan Sluyters, Portret van mevr. v. d. V. d. Vr., van denzelfde,
Jan Sluyters, Zonnebloemen, van mevrouw H. S. Frenkel,
Charley Toorop, Tulpen,
van den heer W. C. A. Huinck te Amsterdam,
Charley Toorop, Vuurtoren,
van den heer W. Scherjon te Amsterdam,
C. Troyon, Le Labour, van de N. V. Kunsthandel Huinck & Scherjon te Amsterdam,

Floris Verster, Bloemkransje,
van den heer W. C. A. Huinck te Amsterdam,
Floris Verster, Flesch met Tulpen, van denzelfde,
Floris Verster, Huisje te Borger, van denzelfde,
A. Vollon, Stilleven, van mevrouw H. S. Frenkel,
Piet Wiegman, Crocussen,
van den heer W. C. A. Huinck te Amsterdam,
J. A. Zandleven, Bloemen, van denzelfde.

Uit bruikleen teruggenomen werden de navolgende schilderijen: door mevrouw A. W. Fabius-van Tienhoven te Baarn twaalf familieportretten van of toegeschreven aan *B. Vaillant*, *H. van Vliet*, *W. van Vliet*, *L. de Jong*, *A. Bakker*, *J. van Ravesteyn*, *H. van der Mij* en *J. Verkolje*; door den heer Dr. Schottländer te Nieder-Kunzendorf het aan *Gerard van Honthorst* toegeschreven schilderij „Drie Koningen-feest"; door den heer Ir. J. Maas te Hengelo het schilderij van *Jacob Marrellus* „Vaas met tulpen"; door den heer Ir. L. B. Huygen te Amersfoort het schilderij uit de *Noord-Nederlandsche school* „Abraham's offer", het schilderij uit de *Noord-Nederlandsche school* „Tobias en de visch", het schilderij van *Th. van Tulden* „Athene en Pegasus", twee schilderijen van *C. Verbruggen*, allegorieën op den zomer en den herfst, en het schilderij van *N. Vleughels* „De verloren zoon" en door den heer E. M. Jaarsma te Hilversum het schilderij uit de *Utrechtsche school* „Hl. Familie", terwijl uit de wisselverzameling van moderne kunst weder op hun verzoek aan de eigenaars teruggingen: *J. Altorf*, Drommedaris (brons) en Vogel (ivoor), *Fl. Arntzenius*, Amsterdamsche gracht, *M. Bauer*, Interieur van een tempel, *J. Bosboom*, Markt te Rouen, *G. H. Breitner*, Hartjesdag, *R. Bremmer*, Landschap, *H. A. van Daalhoff*, Gracht, *W. De-*

gouve de Nuncques, Sneeuwlandschap bij Edam en Winterlandschap, *G. W. Dijsselhof*, Aquarium met visschen, *P. J. C. Gabriel*, Landschap, *Leo Gestel*, Bloeiende boomgaard, *Vincent van Gogh*, Landschap, *Isaac Israels*, Militaire begrafenis, Handwerksters en Zelfportret, *B. B. van der Leck*, Oude vrouw, Het uitgaan der fabriek, Bij het orgel, Markt en Geometrisch figuur, *J. Maris*, Bruggetje, *M. Maris*, Bruggetje in een bosch, *W. Maris*, Weide met koeien, *R. Martinez*, twee stillevens, *Dr. J. Mendes da Costa*, „Baby" (grès-cèrame), *H. W. Mesdag*, Zeegezicht, *L. Mettling*, Portret van een jongen, *N. van der Nat*, Zwarte schapen en Koeienstal, *A. Neuhuys*, Moeder met kinderen, *J. Rädecker*, Springend paard (brons), *Suze Robertson*, Stilleven en Bokkingen, *Ch. Rochussen*, De dood van schout-bij-nacht Krul, *W. Roelofs*, Rotsen, *Th. van Rijsselberghe*, Oliviers à Cagnes, *Ary Scheffer*, Portret van een jongen, *Jan Sluyters*, Amsterdamsch stadsgezicht en Pot met zonnebloemen, *W. B. Tholen*, Huizenbouw en Ducdalf, *Tobeen*, Markt te Nice, *Charley Toorop*, Tulpen, Vuurtoren, Drie kinderen bij een tafel en Kinderkopje, *C. Troyon*, Le Labour, *Floris Verster*, Bloemkransje, Flesch met tulpen, Huisje te Borger, Zomerbloemen, Bokkingen en Witte pot met roode scabiosa, *A. Vollon*, Stilleven, *J. H. Weissenbruch*,Landschap, *Piet Wiegman*, Stilleven en Crocussen, *J. H. Wijsmuller*, Schuiten, *J. A. Zandleven*, Bloemen en Stilleven en *L. Zijl*, Oude boer, Kinderportret, Naaktfiguur, Jongen, Olifant en Kuikentjes (bronzen).

Tijdelijk moest het museum eenige kunstwerken missen, doordat deze voor tentoonstellingen werden uitgeleend. Zoo werden Hendrick Ter Brugghen's „Beroeping van den apostel Mattheus" en het portret van Jacob van Driebergen, vice-deken van St. Jan, afgestaan

voor de tentoonstelling betreffende de geschiedenis der oogheelkunde te 's-Gravenhage, een orgeldeur uit de St. Jacobskerk met een voorstelling van de Hl. Cecilia voor de tentoonstelling ter viering van het honderd-jarig bestaan van de Koninklijke Zangvereeniging „Cecilia" eveneens te 's-Gravenhage, Isaac Israels' „Negerbokser" voor de eeretentoonstelling van werken van dezen meester, ingericht door de Maatschappij „Arti et Amicitiae" te Amsterdam, en eenige grès-beeldjes van Mendes da Costa voor een tentoonstelling in het Stedelijk Museum eveneens aldaar.

Een tijdelijk verlies van zeer bijzonderen aard, dat echter niet ons stedelijk museum, maar het Aartsbisschoppelijk Museum trof, dient hier nog vermeld. Door een Argentijnsch bezoeker, die later een uiterst handig museum-dief bleek te zijn, werd op 22 Februari een aardig 16e-eeuwsch geschilderd portret van Adriaen Sandelin Pieterse ongemerkt uit de lijst gelicht en medegenomen. Met groote activiteit wist de Utrechtsche politie den handlanger van den dief echter reeds den volgenden morgen in een klein Amsterdamsch hotelletje te achterhalen. Deze — een Duitscher — had, nadat beiden ijlings na den diefstal naar Amsterdam vertrokken waren, kans gezien daar op zijn beurt op listige wijze den oorspronkelijken dief te bestelen en werd nu aangetroffen in het bezit van een koffer vol kleine in verschillende buitenlandsche musea reeds gestolen oude schilderijen. Ook het uit het Aartsbisschoppelijk Museum ontvreemde portret werd in zijn bezit gevonden. De bestolen dief, die moeilijk aangifte van den op hem gepleegden diefstal kon doen, heeft zich daarop onverwijld schadeloos gesteld door in het Frans Hals-museum te Haarlem en in het Gemeentemuseum te 's-Gravenhage een paar schilderijtjes te ontvreemden, wat hem gelukte ondanks de omstandigheid dat de diefstal te Utrecht daar reeds bekend was en men

dus op zijn hoede was. Met dezen buit is hij vervolgens over de Belgische grens getrokken, maar reeds na eenige dagen is ook hij daar aangehouden. Het hier gestolen schilderijtje keerde niet aanstonds in het museum terug, daar de Officier van Justitie het voorloopig nog onder de overtuigingsstukken onder zijn berusting hield. Eerst op 1 Augustus werd het weder aan den conservator van het Aartsbisschoppelijk Museum teruggegeven en kon het zijn oude plaats in het museum hernemen.

Bezoek. Het bezoek, dat in 1929 bij vergelijking met het daaraan voorafgaande jaar met meer dan 2000 was teruggeloopen, herstelde zich weder geheel op het vroegere peil en overtrof dat van 1928 zelfs nog met 500. Het bedroeg 15693 (v. j. 13141), waarvan 3716 (v. j. 3603) betalenden.

Verkoop museum-uitgaven. Van den catalogus van het Historisch Museum werden verkocht 21, van den beknopten wegwijzer door het museum 2140 en van het albumpje met prentbriefkaarten 51 exemplaren. Aan foto's werd voor een bedrag van *f* 128.70 verkocht.

De Gemeente-archivaris,
W. C. SCHUYLENBURG.